

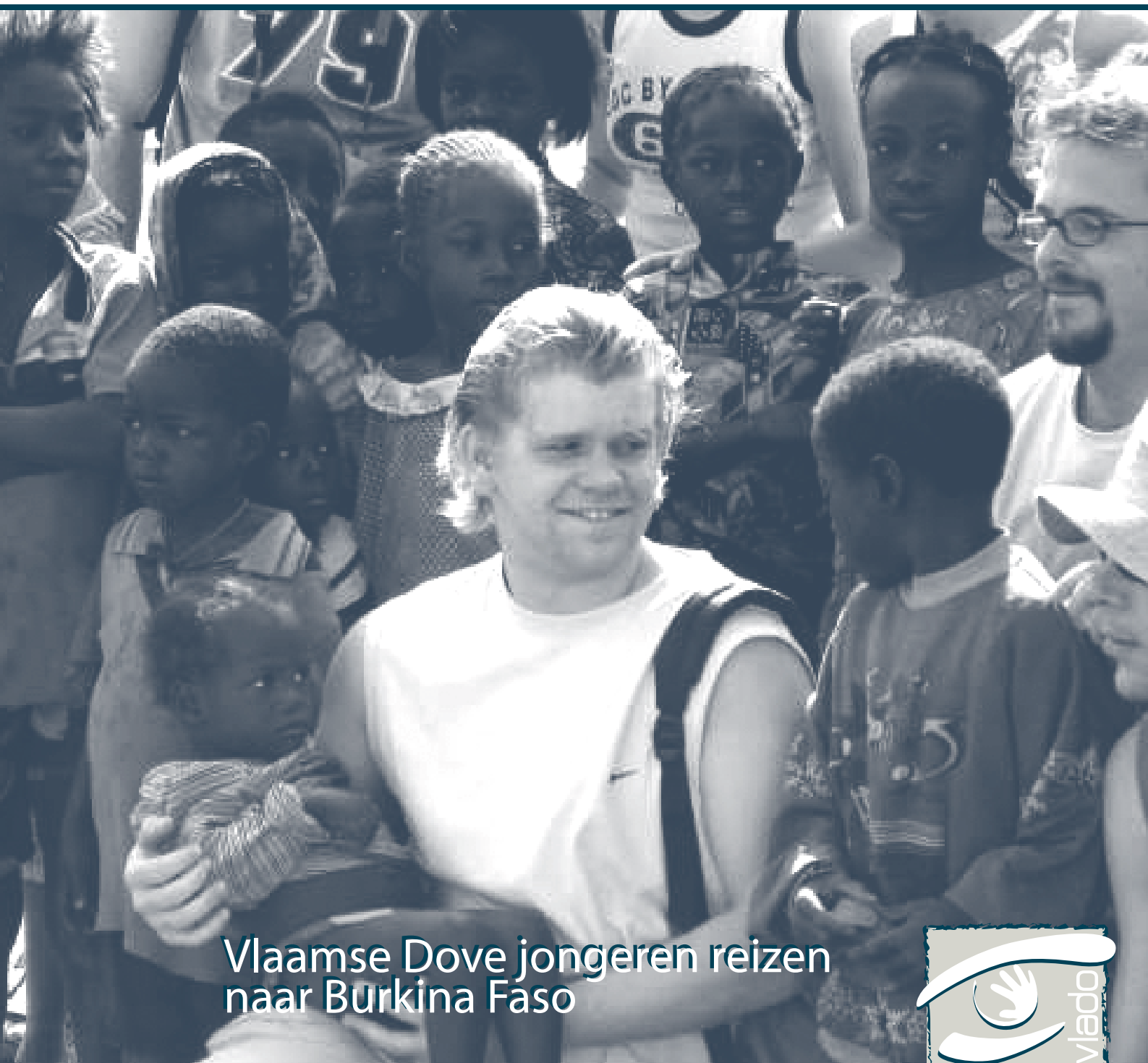
België - Belgique  
P.B.  
9050 Ledeberg 1  
3/6148

afgiftekantoor 9050  
Ledeberg 1

# DOVEN NIEUWS

tijdschrift van Fevlado vzw - Federatie van Vlaamse Dovenorganisaties

Coupure Rechts 314 - 9000 Gent



Vlaamse Dove jongeren reizen  
naar Burkina Faso



FEVLADO

jaargang 81 - nummer 2 tweemaandelijks maart-april 2006

**Verantwoordelijke uitgever:**

Filip Verstraete

**Eindredactie:** Ilse Wouters

**Redactie:** Filip Verstraete, Roos D'hoore, Eveline Huys, Isabelle Heyerick, Ludwina Degryse

**Lay-out:** Ludwina Degryse

**Administratie abonnementen:**  
Martine Gilen

**Abonnement:** Leden Fevlado:  
abonnement inbegrepen bij  
lidgeld.

Niet-leden Fevlado: 15 Euro

Rknr: KBC 448-7656581-81

**Copyright :**

Overname van artikels is enkel  
toegestaan na toestemming van de  
uitgever, en met bronvermelding

**WET OP DE PRIVACY -  
TOEPASSING BIJ FEVLADO**

"De door ons afgedrukte persoons-  
gegevens worden opgeslagen in  
een bestand dat beheerd wordt door  
Fevlado vzw. Ze worden uitsluitend  
gebruikt om u verder te informeren  
over de activiteiten van Fevlado vzw,  
Fevlado-Diversus vzw en Fevlado-Pas-  
sage vzw.

U heeft recht op toegang tot uw per-  
soonlijke gegevens en kunt hiervan  
altijd de verbetering vragen. (Wet  
van 8/12/92 ter bescherming van de  
persoonlijke levenssfeer)

De gegevens kunnen in het kader van  
een samenwerkingsverband van Fe-  
vlado vzw en/of Fevlado-Diversus vzw  
en/of Fevlado-Passage vzw aan andere  
organisaties overgemaakt worden.  
De wettelijke bescherming geldt niet  
voor gegevens van rechtspersonen."

Beste lezers,

Het is voor Europa al een koude winter geweest met temperaturen tot -25°C in landen niet zo ver van België. Dit nummer van Dovennieuws brengt jullie wat warmte met een reportage over de reis van Jong-Fevlado naar Burkina Faso. Enkele deelnemers van het uitwisselingskamp laten weten wat ze er van vonden en welke indruk het land op hen maakte. De belangrijkste opmerking die de dove jongeren hadden na hun reis is dat wij het in Vlaanderen toch wel goed hebben.

En toch kan het ook hier beter. De belangenverdediging van Fevlado werkt al jaren voor een betere toegankelijkheid van informatie voor dove personen. Dit op allerlei gebieden, maar vooral op het gebied van media. De VRT ondertitelt al meer TV-programma's en ook VTM is hiermee gestart. Fevlado wil ook dat de regionale televisie zenders toegankelijk zijn voor doven en slechthorenden. Momenteel worden enkel uitzendingen op AVS en Focus-WTV ondertiteld. In 2005 had Fevlado hierover besprekingen met de regionale zenders zelf en ook met het kabinet van minister Bourgeois. Met resultaat. De overheid zal de ondertiteling op alle regionale TV zenders subsidiëren. Wat de televisiestations daar zelf van vinden lees je in dit nummer van Dovennieuws.

Fevlado heeft 2006 uitgeroepen tot het jaar van en voor de dove senioren. Deze groep vertegenwoordigt 40% van onze leden. Dit betekent dat wij dit jaar speciale aandacht zullen besteden aan hen. Een eerste stap is nagaan wat de noden en behoeften van deze mensen zijn. Deze informatie proberen we te verzamelen aan de hand van een vragenlijst. Meer details hierover lees je wat verder.

Onze aangesloten organisatie Hellen Keller club verkoos in oktober een nieuw bestuur en start nu in 2006 met frisse plannen. Ook bij Jong-Fevlado waren er begin 2006 bestuursverkiezingen. Met enkele nieuwe gezichten in hun bestuur kunnen zij het jaar fris beginnen. Fevlado wil de bestuursleden die ontslag namen bedanken voor hun inzet tijdens de voorbije jaren en de nieuwe bestuursleden wensen we veel energie en succes toe. Wie de nieuwe bestuursleden zijn, vind je bij het nieuws over de ledenbeweging.

Veel leesplezier.

Redactie Dovennieuws

## Inhoud

Ondertiteling op regionale zenders.....	2
Aandacht voor dove senioren.....	4
Uitwisseling/bouwkamp met Burkina Faso.....	5
Lessenreeks dovencultuur in Nowedo.....	8
Boekbespreking: Meet Meet Visit Visit.....	10
Nieuw personeel Passage.....	12
Column.....	12
Buitenlands nieuws.....	13
Ledenbeweging.....	14
Aankondigingen.....	16
Kalender.....	22

## Tegankelijke informatie over de eigen omgeving betekent ook integratie Ondertiteling op regionale TV zenders

**In het vorige nummer van Dovennieuws kon je lezen dat minister Bourgeois een overeenkomst opstelde met de regionale zenders in Vlaanderen. De televisiezenders krijgen een subsidie en moeten hiermee onder andere ondertiteling voorzien voor doven en slechthorenden.**

**Voor de Vlaamse Dovengemeenschap is dit uiteraard goed nieuws. Maar wat vinden de redacties van de regionale zenders er zelf van? Fevlado vroeg het hen.**



### **ATV, regio Antwerpen Voorzitter Jan Van Broeckhoven**

Uit mijn verleden als producer bij de Instructieve Omroep van de VRT ken ik de problematiek van de doven en slechthorenden redelijk goed. Ik weet dus dat het voor hen bijzonder belangrijk is dat zij op de hoogte kunnen zijn, niet alleen van wat er in de wereld gebeurt, maar ook van wat er in hun nabije omgeving gaande is, om op die manier minder geïsoleerd te zijn.

Gezien de regionale omroepen zich net daar op toeleggen, is het voor de handliggend dat de ondertiteling van bepaalde programma's beslist een meerwaarde betekent voor deze doelgroep. Maar iedereen weet dat ook meer en meer oudere personen, die wat slechter gaan horen, alhoewel ze nog niet echt slechthorend zijn, van teletekstondertiteling gebruik maken om de televisieprogramma's beter te kunnen volgen. Dus kan deze ingreep beslist ook nuttig zijn voor een redelijk groot deel van de doorsnee kijkers van de regionale omroepen.

Wat Antwerpen dan in het bijzonder betreft moeten we rekening houden met het feit dat een groot deel van de inwoners van een andere origine zijn en daarom onze taal niet altijd ten volle onder de knie hebben. Ook voor hen kan teletekst een hulpmiddel zijn om via ATV een beter inzicht te krijgen in wat er zoal omgaat in hun directe omgeving en hen te helpen zich in die omgeving te integreren. Je moet trouwens zelf maar eens proberen een programma in een vreemde taal te volgen, zelfs als je die taal goed beheerst, met de ondersteuning van teletekstondertiteling in diezelfde taal, en dan zal je merken dat je er toch nog meer van begrijpt dan zonder die ondertiteling. Wat mij betreft is teletekstondertiteling dus niet alleen nuttig voor doven en slechthorenden. Maar aan het invoeren van teletekstondertiteling is ook een kostplaatje verbonden. Gezien de regionale omroepen, dus ook ATV, vooral moeten leven van reclame en sponsoring, lag het niet voor de hand om hierin te investeren. De subsidie van de Vlaamse Gemeenschap lost dit probleem nu op. Enerzijds zal geïnvesteerd worden in hardware en software. Om alles te installeren is de subsidie zelfs misschien nog net niet voldoende. Anderzijds zullen we personeel inzetten om zoveel mogelijk programma's te ondertitelen. ATV maakt zich sterk dat alle nieuwsprogramma's, dit betekent voor ATV dus op alle zeven dagen van de week, zullen ondertiteld worden. Hierbij wil ATV niet over één nacht ijs gaan en alles goed voorbereiden. Dit betekent dat de kijkers nog even geduld zullen moeten uitoefenen. Maar de ondertiteling komt er, dat is zeker.



### **AVS, regio Oost-Vlaanderen Hoofdredacteur Lucie De Zutter**

Sinds 1995 ondertitelt AVS Oost-Vlaamse Televisie zijn journaal. We begonnen daarmee op vraag van ouderenorganisaties en een aantal doven en slechthorenden. In 1997 kwam er onder impuls van Fevlado, de federatie van Vlaamse Dovenorganisaties, samen met het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen een overleg op gang over 'hoe' die ondertiteling het beste kon gebeuren zodat ze comfortabeler werd voor de meerderheid van de gebruikers. Dat overleg mondde uit in een wezenlijke ondersteuning door de provincie van het project in de vorm van een personeelssubsidie voor een halftijds personeelslid. De kosten blijven natuurlijk niet beperkt tot een personeelskost. Vooral de speciaal daartoe ontworpen software kost geld. Ondertiteling is dus een service die wij als regionale zender graag aanbieden in het kader van onze opdracht maar is anderzijds een zware kost. De tegemoetkoming van de Vlaamse Overheid is dus zeer welkom en betekent voor veel regionale televisieomroepen de eerste stap naar ondertiteling. Voor AVS is de financiële duw in de rug evenzeer welkom. De komst van digitale televisie brengt een extra kost mee voor de ondertiteling van onze programma's. AVS ontkoppelt het nieuws namelijk in drie zones: groot Gent, Vlaamse Ardennen en het Meetjesland (met Zeeuws Vlaanderen). Op die manier willen we meer nieuws en ook meer lokaal nieuws brengen. Als we de drie journaals willen blijven ondertitelen moet die ontkoppeling dus ook doorgetrokken worden naar drie zenders; een nieuwe en extra-investering in techniek en personeel.

Dankzij de steun van de Vlaamse Overheid zal elke kijker in onze regio blijvend kunnen gebruik maken van de ondertiteling.



### **Kanaal 3, regio Oost-Vlaanderen Hoofdredacteur Frank Van Laeken**

Sinds een aantal jaren wordt algemeen aanvaard dat doven en slechthorenden even veel recht hebben op een verstaanbare en duidelijke informatieverstrekking als mensen zonder gehoorproblemen. Bij de VRT worden intussen al heel wat programma's ondertiteld en ook VTM

voorziet belangrijke uitzendingen van ondertitels. Het is dan ook niet meer dan normaal dat ook de regionale omroepen - die toch door een groot gedeelte van de Vlaamse bevolking dagelijks bekeken worden - deze service voorzien. Helaas was daar totnogtoe niet het geld voor, regionale zenders zijn commerciële omroepen en moeten hun geld dus halen uit de reclamemarkt. Dank zij deze financiële inspanning van de Vlaamse mediaminister kunnen ook de regionale tv-stations deze dienst aanbieden. Voor Kanaal 3 zal dit betekenen dat we onze kijker nóg beter kunnen bedienen en dat we zelfs kijkers kunnen bereiken die momenteel door omstandigheden niet terecht kunnen bij ons.

Momenteel bekijken we hoe we die ondertiteling praktisch zullen organiseren. De bedoeling is alleszins om er zo snel mogelijk mee te starten, maar dat zal nog een paar maanden duren. Eerst moeten we de meest geschikte apparatuur zoeken en aankopen, daarna dienen we gespecialiseerde medewerkers aan te trekken en een intensieve opleiding te voorzien.

Het heeft geen zin halsoverkop te starten, want het risico is dan zeer groot dat de service niet goed genoeg zal zijn. In eerste instantie zullen we enkel het Nieuws ondertitelen, in een latere fase - na een kritische evaluatie van de ondertiteling van het Nieuws - kunnen we dit eventueel uitbreiden naar andere programma's, zoals stadstelevisie, TV Publiek en allerlei magazines. Meer dan waarschijnlijk kiezen we voor dezelfde pagina als VRT: Teletekst 888. Dat is voor alle doven en slechthorenden een bekend gegeven: gemakkelijk terug te vinden en herkenbaar.



### **RTV, regio Kempen en Mechelen** **Algemeen directeur Jan Peeters**

RTV is bijzonder blij met de allereerste subsidies die aan de zender worden toegekend. Zoals je ongetwijfeld weet moeten regionale tv's hun programma-aanbod volledig financieren met de inkomsten uit reclame en sponsoring. Dank zij dit initiatief van mediaminister Bourgeois wordt het nu voor RTV mogelijk om het nieuws en actualiteitsprogramma's te ondertitelen.

Wij weten dat hiermee heel wat kijkers gelukkig zullen zijn. De dubbele teletekst- en ondertitelingapparatuur (want RTV zendt 2 gescheiden programma's uit in de regio Kempen en in de regio Mechelen) is ondertussen al besteld. Zeer binnenkort zullen ook 2 personeelsleden extra worden aangetrokken om dagelijks voor de ondertiteling van de nieuws- en duidingprogramma's te zorgen. Uiteraard wordt ook van de RTV-journalisten en reportagemakers een extra inspanning gevraagd in het aanleveren van bondige en duidelijke onderschriften.

De ondertitels zullen via teletekstpagina 888 na de eerste uitzending (dus ongeveer vanaf 19 uur) kunnen worden aangeklikt.



### **Focus-WTV, regio West-Vlaanderen** **Chef nieuws Wim De Meyer**

Bij Focus-WTV zijn we al enkele jaren op een structurele manier bezig met de ondertiteling van onze nieuwsuitzendingen. We doen dat, omdat we het ook als een deel van onze opdracht ervaren om deze service aan te bieden. Iedereen moet kunnen meegenieten van een medium zoals regionale televisie.

Die visie staat los van elke manier van financiële ondersteuning. Wel is het zo dat de provincie West-Vlaanderen ook een oproep had gedaan om de ondertiteling op te starten. En dus hebben we ons samen achter dit project gezet. De provincie voorziet daarvoor jaarlijks een apart budget, we zijn hen daar ook uitermate dankbaar voor. Maar dat budget was uiteraard niet voldoende om daar een fulltime kracht voor in te schakelen. Dat engagement hebben we dan zelf genomen.

Sindsdien worden dagelijks twee journaals eerst geëncodeerd en daarna ondertiteld. Een technisch complexe taak.

De nieuwe vorm van financiering die we krijgen van Minister Bourgeois is dan ook een aanzet om de kracht en de energie, die we er in het verleden al hebben ingestoken, verder te bestendigen. Het is ook een vorm van waardering. Focus-WTV is op dat vlak, binnen regionale televisie, wellicht een voortrekker geweest.

We hebben misschien mee de noodzaak en het nut van de ondertiteling kunnen aantonen.

Aangezien we al over een fulltime kracht beschikten om de ondertiteling te verzorgen, zullen de financiële middelen niet zozeer worden gebruikt om extra personeel in te zetten. Prioritair is het uitkijken naar modernere en efficiëntere apparatuur om te ondertitelen, waardoor het systeem misschien minder omslachtig wordt. Lukt dat, dan impliceert dat automatisch dat er wellicht meer tijd en ruimte vrijkomt om ook ons aanbod te verruimen. Zo kan onderzocht worden of alle informatieve programma's (sport, cultuur, stadstelevisie,...) op onze zender ondertiteling kunnen krijgen. Het is uiteraard onze hoop dat zoiets lukt, want we willen zoveel mogelijk mensen uit onze regio bereiken.



### **TV Brussel, regio Brussel** **Hoofdredacteur Jan De Troyer**

TV Brussel ondertitelt reeds alle programma's via teletekst in het Frans en Engels. Dankzij de subsidie van de minister van

Media kunnen we onze programma's ook in het Nederlands gaan ondertitelen.

Om de praktische kant van de zaak te regelen hebben we binnenkort een afspraak met de ondertitelingredactie van de VRT en ook met de administratie van minister Bourgeois. We willen namelijk de voorwaarden om de subsidie te krijgen nog eens duidelijk overlopen zodanig dat we van start kunnen gaan.

Eerst moeten we nagaan welke systemen er bestaan om te ondertitelen en welke het meest geschikt is voor TV Brussel. Omdat wij enerzijds klassieke ondertiteling aanbieden, bijvoorbeeld een Nederlandstalige spreker wordt in het Frans ondertiteld en ook via teletekst Franse en Engelse ondertitels aanbieden, is het voor ons een complexe materie. We moeten dus ook de apparatuur die we nu hebben herbekijken.

Als we de apparatuur besteld hebben, zullen we ook nieuw personeel moeten aanwerven om onze programma's te ondertitelen voor doven en slechthorenden.

Onze bedoeling is om toch rond de zomerperiode te kunnen starten en dan willen we graag alle programma's op Tv Brussel ondertitelen.

In het verleden hadden wij al contact gehad met Fevlado en toen lieten we weten dat we mits financiële middelen graag onze programma's willen ondertitelen voor doven en slechthorenden. Nu zal die subsidie er komen en kunnen we aan deze vraag ook tegemoetkomen.



### **Ring Tv, regio Halle-Vilvoorde Hoofdredacteur Dirk De Weert**

De toekenning van subsidies aan de regionale zender voor de ondertiteling van programma's lijkt mij een uitstekende zaak omdat wij op die manier onze dienstverlening aan onze kijkers kunnen verbeteren. Aangezien de band met de eigen regio de belangrijkste motivatie is voor de kijkers om op hun regionale zender af te stemmen en die band vanzelfsprekend sterker wordt met de jaren, is het logisch dat het publiek van een regionale zender een wat ouder profiel

## **Fevlado-Senioren krijgen extra aandacht in 2006**

Het jaar 2006 wordt een jaar waarin Fevlado extra aandacht schenkt aan de dove senioren. Samen met de afdeling Fevlado-Senioren werd er een jaarplan opgesteld, met als hoogtepunt het congres op Werelddovendag. Dit congres zal onder andere de resultaten bespreken van de vragenlijsten die in de voorbije maand werden verspreid onder de Vlaamse dove senioren. Die vragenlijst behandelt de noden en problemen van dove senioren die de Vlaamse Gebarentaal gebruiken. De lijst werd opgesteld door Broeder Maurice Buyens en Fevlado. De resultaten zullen toelaten de situatie van de dove senioren in Vlaanderen te schetsen en na te gaan of zij tevreden zijn over hun huidige levensomstandigheden of of er zich problemen voordoen. Deze resultaten worden dan doorgegeven aan de overheid en de bevoegde ministers. Zo kan er bekeken worden op welke punten er steun kan gegeven worden aan dove senioren om de tekorten en problemen op te lossen. Als u als dove

heeft. Ik ben er daarom van overtuigd dat het kijkcomfort van heel wat van onze kijkers zal verhoogd worden als wij hen onze programma's ondertiteld kunnen aanbieden. Niet enkel doven en slechthorenden zullen hiervan het voordeel ondervinden.

Wij zijn momenteel bezig met de keuze van de benodigde apparatuur en we zijn aan het uitzoeken hoe we de middelen zo efficiënt mogelijk kunnen gebruiken. Omdat het voor ons allemaal nieuw is, zullen wij de ondertiteling in een eerste fase beperken tot onze eigenlijke nieuwsuitzendingen. Later zal dan moeten blijken in hoeverre we met de beschikbare middelen ook onze andere programma's van ondertiteling zullen kunnen voorzien.



### **ROB Tv, regio Oost-Brabant Voorzitter Toon Boon**

Deze subsidie betekent heel wat voor ROB Tv want zonder deze middelen zouden wij geen ondertiteling voor doven en slechthorenden kunnen voorzien. Om die investering zonder financiële steun te doen heeft ROB Tv momenteel niet de middelen.

De overeenkomst met de overheid voorziet voor dit jaar een eenmalige subsidie voor de apparatuur en voor personeel. Dus in de eerste plaats gaan wij op zoek naar goede apparatuur en zullen we een nieuw personeelslid aanwerven. Daarna voorziet de subsidie een verdere tegemoetkoming voor de loonkost van het personeel dat voor de ondertiteling zorgt. Zo kan ROB Tv ook in de toekomst de ondertiteling blijven aanbieden.

Op korte termijn zullen we ons journaal en de actualiteitsprogramma's ondertitelen. Na een eerste periode zal er een evaluatie komen waarbij we zullen nagaan hoe groot de extra werkdruk is en of er uitbreiding mogelijk is. Intern zal er dan beslist worden welke andere ROB tv-programma's we nog zullen ondertitelen voor doven en slechthorenden.

Isabelle Heyerick



seniornoggeenvragenlijst hebt ontvangen, en u wil hieraan meewerken, kan u contact opnemen met één van de regionale secretariaten van Fevlado of met Fevlado zelf.

Er zal ook extra aandacht worden aan computergebruik bij dove senioren. Via de computer zijn zij immers beter in staat met elkaar en hun omgeving te communiceren, en op de hoogte te blijven van wat er rondom hen gebeurt. Er wordt zoveel informatie verspreid via het internet dat dove senioren hier echt niet mogen achterblijven. Fevlado streeft ernaar om deze doelgroep beter te integreren in de maatschappij, en hoopt hierbij op de medewerking van alle betrokkenen !